

ضرورت توجه به استقرار نظام نوآوری در سال تولید ملی و حمایت از کار و سرمایه ایرانی

جواد رضایی، پژوهشگر موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی

روزنامه تفاهم

نظام ملی نوآوری مجموعه ای از قوانین، سرمایه انسانی و برنامه های دولتی است که در اتصال دانش، فناوری و نوآوری به اقتصاد نقش دارد. چنین نظامی باید در سطح ملی تعریف شود، چراکه اولاً بسیاری از مشکلات توسعه نیافتگی محدود به مرزهای سیاسی کشورهاست و ثانیاً، دانش که کلید نوآوری است بسیار مشکلتر از کالاهای دیگر از مرزها عبور می کند.

اساساً اهداف نظام ملی نوآوری وابسته به جهت گیری و اهداف کلی یک کشور است. ممکن است بسیاری از کشورهای در حال توسعه هدف اصلی خود را از بین بردن شکاف فناوری بین کشورشان با کشورهای توسعه یافته بدانند، این هدف با ورود فناوری ها، دانش های روز دنیا و بومی ساختن چنین فناوری هایی ممکن است، در این صورت بهتر است به نظام ملی نوآوری برای توسعه روی آورد. هر چند در دنیای کنونی از بین بردن چنین شکافی بسیار مشکل به نظر می رسد. بسیاری از کشورها ممکن است هدف اصلی نظام ملی نوآوری را دست یافتن به فناوری های پیشبرنده بدانند. در حال حاضر فناوری هایی مانند نانوفناوری بیشتر در حد دانش تجربی وجود دارند اما در سالهای آینده در صدر فناوری های تجاری قرار می گیرند.

نظام ملی نوآوری نه تنها درون مجموعه ای وسیع از قوانین و سیاست های ملی اجرایی می شود، بلکه چنین نظامی متأثر از فاکتور های متعدد ملی و جهانی است که به اصطلاح به آنها محیط ملی یا جهانی نوآوری می گویند، چنین محیط هایی از شرکت های چند ملیتی تا بلوک های اقتصادی و منطقه ای، قوانین جهانی تجارت و رژیم های حاکمیت معنوی را در بر می گیرد. این محیط تأثیر بسیاری بر جریان دانش و فناوری های قابل دسترس برای کشورها دارد با این حال هر کشور انعطاف پذیری زیادی برای واکنش نشان دادن به تأثیرات چنین محیطی دارد. به منظور تحقق یک نظام ملی نوآوری باید بستر مناسب فراهم شود و اگر چنانچه محدودیتی از قبیل عدم شکل گیری بازار دانش و فقدان تجاری سازی تولید فناوری و نوآوری وجود داشته باشد باید از میان برداشته شود. اساساً ظرفیت های استقرار نظام ملی نوآوری در کشور را می توان در قالب مواردی چون انباشت نیروی

انسانی متخصص، قانون وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و شورای عالی فناوری اطلاعات برشمرد، تردیدی نیست در استقرار نظام یاد شده با برخی محدودیت ها که قبلا اشاره شد روبرو می شویم که در این راستا اقداماتی چون طراحی نظام مشارکت در تولید فن آوری و نوآوری، حمایت از تولید محصولات مبتنی بر فن آوری و نوآوری و حمایت از عرضه و صادرات محصولات مبتنی بر فن آوری و نوآوری اجتناب ناپذیر خواهد بود.